

С Т А Н О В И Щ Е

за дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките” по професионално направление 5.13. „Общо инженерство“, научна специалност „Индустриален мениджмънт“.

Автор на дисертационния труд: доц. д-р инж. Веселин Цветанов Митев

Тема на дисертационния труд: Усреднен метод на верижните замествания

Член на научното жури: проф. д-р инж. Тодор Атанасов Стоилов, Институт по информационни и комуникационни технологии – БАН, София, ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 2

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд

Тематичната насоченост на дисертационния труд е за прилагане на количествен модел за определяне на влиянието на отделни икономически фактори върху общ икономически резултат. По този начин числено се определя доколко влиянието на някой фактор изменя и влияе на краен резултат. Оценявам тематичната насоченост на дисертационния труд като прагматична, защото изследванията може да се използват в икономическата практика за оценка на финансовите и стопански показатели на стопански обекти. Количествените оценки за влиянието на факторите върху общ резултат позволява да се идентифицират „добри“ и „лоши“ фактори и съответно да се търсят решения за тяхно стимулиране или намаляване. Особеност на избраната формализация за определяне степента на влияние на факторите по метода на верижни замествания е, че получаваните оценки се влияят от поредността на анализиране на факторите. Научното съдържание на разработвана процедура е, че се отчита средната стойност на получени резултати за даден фактор, което уеднаквява различно получаваните оценки.

Оценявам положително сложността и научната ориентация на дисертационното изследване за въвеждане на количествени решения при намиране степента на влияние на фактори върху общ показател/резултат. За случая на дисертационното изследване е направен илюстративен анализ на финансово-стопанското състояние на фирма „МОНБАТ“ АД.

2. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния материал

Дисертационното изследване коректно представя съществуващи до момента детерминирани методи за анализ на система от фактори върху общ резултат. Анализът

е направен с количествени илюстрации, което позволява да се определят преимущества и недостатъци на отделните количествени методи. Във втора глава се обосновава, необходимостта от усредняване на получавани резултати, което е научния принос на дисертационното изследване. Факторният анализ изисква предварително дефиниране на зависимостите между отделните фактори: адитивни, мултипликативни, кратни и смесени взаимозависимости. След приемане на вида на тези зависимости чрез увеличаване на броя на факторите са извеждани аналитични зависимости за силата на влияние на отделен фактор върху резултативния показател. В глава трета са изведени зависимости за различни видове връзки между отделните фактори като те са последователно увеличавани до 4 броя. В следващите глави 4 и 5 са правени сравнения на резултатите от численото приложение на разработения метод с усредняване на кандидата със резултати от съществуващи методи: метод на верижни замествания и интегрален метод. Числените оценки на приставените примери показват в доста примери еднакви резултати с вече съществуващите методи, а в определени случаи изведените зависимости дават по-малка системна грешка. В глава 6 е направен финансово-стопански анализ на резултати от работата на фирма „МОНБАТ“ АД. Данните са взети от общодостъпен източник на фондовата борса. С прилагане на изведени зависимости са определяни степента на влияние на различни фактори върху рентабилност на приходите от продажби, нетни приходи от продажби, нетен финансов резултат. Изчисленията са правени в среда на EXCEL.

Считам, че е показано познаване на състоянието на дефинираната проблематика и умело провеждане на изследвания в дисертационната работа.

3. Съответствие на избраната методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд с постигнатите приноси

Дисертационното изследване мотивира и дефинира комплексна задача за изчисляване на тежестта на влияние на отделни променливи/фактори върху обща резултативна величина. Ползността на такова изследване е показано, чрез извеждане на конкретни количествени зависимости за определяне на количественото влияние на факторите върху резултативния показател. Тази методика е позволила да се изведат точни аналитични зависимости, което съставлява основна част от приносите на дисертационното изследване.

4. Научни и/или научноприложни приноси на дисертационния труд:

Оценявам като научен принос дефинирането и извеждането на количествени зависимости между набор от фактори и тяхното количествено влияние върху резултативния показател. Така се определя доколко даден фактор е полезен или намаляващ стойността на наблюдавана обща величина, която се влияе от тези фактори. Научно-приложният принос е илюстриран с приложението на изведени количествени зависимости при анализа на финансово-стопанското състояние на фирма „МОНБАТ“ АД.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

В дисертационното изследване са включени 7 научни публикации. Те са правени основно в български издания. Само една публикация е направена в чуждестранно издание в Русия, индексирани в Scopus. За изпълнение на националните изисквания за защита на научната степен „доктор на науките“ кандидатът е представил и справка за тяхното изпълнение. Анализът, който направих показва изпълнение на тези изисквания по съответните групи показатели А, Б, В, Г, и Д.

6. Мнения, препоръки и бележки

Считам, че дисертационният труд съдържа научни резултати, които са постигнати от кандидата и състоящи се в аналитично извеждане на зависимости за определяне степента на влияние на отделни фактори върху общ резултат. Считам за ограничение, че разработения метод изисква първоначално определяне на броя на факторите и тяхна взаимовръзка. Резултатите, които се извеждат в дисертационната работа показват ограничен брой фактори, до 4. Търсене на решения за увеличаване на техен брой е полезно да се коментира в дисертационната работа. Това може да се приеме от кандидата като предложение за бъдеща работа. Съответно препоръчвам и активизиране на публикационна дейност в издания в чужбина. Понастоящем представените списъци съдържат основно публикации у нас. Това ограничава вида и обема на цитиранията, които понастоящем са направени само от български автори.

7. Заключение с ясна положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд

Оценявам положително направените научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд на Веселин Цветанов Митев. Считам, че изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правила и процедури за приемане и обучение на докторанти и придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и научната степен „доктор на науките“ на МГУ „Св. Иван Рилски“ са изпълнени в представения дисертационен труд. Горезисложеното ми дава основание да дам **положителна оценка за представения дисертационен труд** и да препоръчам на Научното жури да присъди на Веселин Цветанов Митев научната степен „доктор на науките“ по професионално направление 5.13. „Общо инженерство“, научна специалност „Индустриален мениджмънт“.

2.06.2022

ЧЛЕН НА ЖУРИТО:

проф. дтн инж. Годор Стоилов